

Gradisov Vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

24. junij — dan samoupravljalcev

Drugi kongres samoupravljalcev je sklenil, da se 27. junij razglasi kot dan samoupravljalcev Jugoslavije. Leta 1950 je na ta dan Ljudska skupščina FLRJ sprejela temeljni zakon, po katerem smo v Jugoslaviji začeli uresničevati socialistično idejo — tovarne delavcem.

Preteklo je 21 let, ko se Jugoslavlani zavedamo pomembnosti tega zgodovinskega dne. Morda bo preteklo še toliko let, ko bo svet spoznal, da ni bil to le zgodovinski dan Jugoslavije, temveč vsega naprednega sveta.

Drugi kongres je sprejel tudi posebno resolucijo in na podlagi te bo sprejet poseben ustavni amandma o samoupravnem sporazumevanju. Gre za odločilno spremembo, ko življenja in dela svojih ljudi ne ureja več izključno predstavniški organ — skupščina z zakoni, marveč sami ljudje na podlagi sporazumevanja.

Gradbinci v Sloveniji smo bili prvi v gospodarstvu Jugoslavije, ki smo sprejeli samoupravni sporazum. Inicijativa in vsebinski del tega sporazuma izhaja v veliki meri iz Gradisa. V vse večji meri pa izhaja sedanjí samoupravni sporazum iz našega kolektiva. Sporazum, ki ga je delavski svet sprejel, bo omogočil našemu kolektivu take dohodke in osebne dohodke, ki bodo skoraj v celoti uresničili — še eno socialistično idejo — nagrajevanje po rezultatih dela.

21. maja je bila seja delavskega sveta, ki sicer ni bila na videz nič kaj posebno svečana, pa vendar izredno pomembna za Gradis ter za celotni kolektiv.

Možje, ki delajo v belem

Projektivni biro v službi dejavnosti našega podjetja

Ceprav še vedno v bolniški postelji, je direktor projektivnega biroja ing. Jože Uršič s svojimi mislimi in že ves v podjetju. Poln idej in načrtov že kuje jutrišnji dan. Za srečanje smo se dogovorili v avli Zavoda za rehabilitacijo invalidov »Soča« v Ljubljani. Ing. Boris Vede, Matija Smole in jaz smo bili točno ob določeni uri v »Soči«. Ing. Uršič nas je že čakal za mizo. Naš pogovor za štirioglati mizo je potekal takole:

pri osnutkih upoštevajo Gradisovo tehnologijo, organizacijo in mehanizacijo, kar potem investitorja, ki je naročil načrte, tudi napoti k konkretni odločitvi, da objekt prepusti v izgradnjo tej ali oni Gradisovi enoti. Na ta način je naš projektivni biro v zadnjih letih dosegel že vrsto pomembnih uspehov, med katere spadajo:

— skladišča s proizvodnimi objekti s predalčnimi sekundarnimi nosilci razpona 12 m. Do sedaj je po tem sistemu zgrajenih 50.000 m² objektov;

— skladišča s proizvodnimi objekti z velikimi razponi. Do sedaj je zgrajeno ali v gradnji 13 objektov skupne kvadrature 30.000 m²;

— več stanovanjskih objektov po sistemu LIT-6.40. Po tem sistemu se gradijo Nove Jarše, otok III. v Celju, poslovni stanovanjski objekt v Mariboru itd.;

— gradnja stanovanj tipa Salara in Olmo v Kopru;

— vrsta novih mostov v daljni in bližnji preteklosti (Bohinjska Bela, Lancovo, več mostov prek Dravskega kanala pri gradnji HE Srednja Drava, viadukt Unec, Ivanje selo na avtocesti Vrhnika—Postojna, železniški most v Podčetrju pri Kopru itd.;

— kompleks CO železnic v Ljubljani, objekti Teola, objekti Sladkorske tovarne, hladilnica Prehrana-Emona ter vrsta poslovnih, turističnih in drugih objektov. Naši strokovnjaki pa so sodelovali tudi pri projektiranju objektov pri nemški firmi Holzmann ter pri mednarodni tehnični pomoči v Libiji.

Ravno sedaj pripravljamo program za nadaljnjo izpopolnitev in razširitev asortimenta teh objektov. To gre v okviru na novo nastajajoče razvojne dejavnosti v podjetju. Nove rešitve bodo upoštevale tako sodobno mehanizacijo, nove transportne možnosti in tudi odnose med ceno transporta in ceno dela na gradbišču. Prav bi bilo, da bi imel najnovejši žerjav večjo nosilnost, kot jo imata oba lorraine, ker bi to odprlo projektantom nove možnosti.

Vprašanje: Občutek imam, da naše napredne rešitve kopirajo tudi drugi, ali to drži?

Odgovor: Res je, zato bomo morali v bodoče misliti na avtorske pravice.

Vprašanje: Smo v dobi stabilizacijskih ukrepov, ali se lahko po vašem mnenju tudi projektivni biro vključi v te ukrepe?

Odgovor: Mislim, da je sedaj ravno primeren čas, da v podjetju razmišljamo, ali ne bi kazalo vsaj za sistemske gradnje ugotoviti lastno ceno in na podlagi te določili prodajno ceno, ki bi jo držali tudi takrat, ko bi bilo zaradi pomanjkanja gradbenih kapacitet objekte možno dražje prodajati. Prepričan sem, da bi si s tem podjetje pridobilo še dodaten sloves solidarnosti in si zagotovilo delo tudi takrat, ko je kriza, kajti naše sistemske rešitve niso dražje od podobnih domačih in tujih.

Vprašanje: Z združitvijo bivšega podjetja »Tehnogradnje« in Gradisa se je povečalo tudi število zaposlenih v projektivnem biroju. Kakšni so načrti za bodočnost?

Odgovor: Smo v fazi, ko se nov kolektiv naše najnovejše enote Nizke gradnje vključuje v organizacijo našega podjetja. Tako je tudi s projektivnim birojem v Mariboru. Ker je tam dokaj močna in kvalitetno zelo visoko stoječa projektantska skupina, smatramo, da moramo čimprej najti najpristojejši način povezave, pri tem mislim na specializacijo obeh projektivnih birojev.

To pa tem bolj, ker se po našem mnenju ne sme več ponoviti primer, kot je bil s projekti mostov na štajerski avtocesti. Hočeš nočeš, Slovenija bo morala skozi nekaj desetletij vlagati zelo velika sredstva v izgradnjo cestnega omrežja, če nočemo dejansko postati oaza v evropskem prometnem vrvežu.

Se in še smo razpravljali o novih idejah in programih, skratka, naša bodočnost je tudi v kvalitetnih in cenениh projektih ter v sodelovanju vseh služb v podjetju.

Samoupravni dogovor

Sindikalni odbor podjetja pred novimi nalogami — Ali so delavci dovolj seznanjeni z vsebino samoupravnih sporazumov? — Več pozornosti vodenju blagajniške knjige — Tudi od drobnih organizacijskih vprašanj so odvisni rezultati sindikalnega dela

Sedmega maja je bila v Ljubljani razširjena seja sindikalnega odbora podjetja, ki jo je vodil predsednik Viktor Pernat. Na seji so razpravljali o osnutku samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka v gradbeništvu. Vsebinsko samoupravnega sporazuma smo objavili v zadnji številki Gradisovega vestnika.

Samoupravni sporazumi določajo ustrezna merila za najvišji in najnižji osebni dohodek, ki naj bi znašal v razponu od 800 do 6000 din neto mesečno. Ker predstavlja novi predlog kalkulatívne osebne dohodke, so torej obračunski element za izračun spodnje ravni sredstev za osebne dohodke, približno 90% mase osebnih dohodkov v Sloveniji, ta ukrep gotovo ne bo zniževal sedanje mase osebnih dohodkov, česar so se nekateri člani bali. Upoštevati je namreč treba tudi povečanja, ki jih predvidevajo samoupravni sporazumi zaradi delovnih pogojev, posebnih pogojev poslovanja in zaradi izplačila v odvisnosti od poslovnega rezultata podpisnikov. Čeprav so samoupravni sporazumi napisani za marsikaterega delavca v težko razumljivem jeziku, lahko trdimo, da bodo le-ti delovali kar najbolj spodbudno tako na proizvodnost posameznega delavca kot na proizvodnjo v celoti.

Menili so, da je potrebno samoupravne sporazume kar najbolj razumljivo in podrobno tolmačiti vsem delavcem, kot osnova za obravnavo pa naj služi v zadnji številki Gradisovega vestnika objavljeni članek o samoupravnem sporazumu o delitvi osebnih dohodkov v gradbeništvu.

Precej je bilo tudi govora o tako imenovanem izplačilu iz materialnih stroškov, kot so terenski dodatki, dnevnice, kilometrine in podobno. Za terenski dodatek pa so predlagali, naj bi ga izplačevali na uro in ne na dan, kot to piše v osnutku samoupravnih sporazumov.

Več pozornosti vodenju blagajniške knjige

Tovariš Remec je podrobno obrazložil priročnik za sindikalne delavce številka 2 ter zlasti poudaril, da mora biti celotno finančno poslovanje

uskladeno z navodili, še posebno glede vodenja blagajniške in inventarne knjige.

Prav tako so se dogovorili, da se bo amortizacija odpisovala enotno na vseh enotah za osnovna sredstva 20%, za drobni inventar (žoge, čevlji ter vse, kar je pod 1000 din) pa 50% ob začetku, 50% pa ob koncu.

Sindikalne organizacije razpolagajo s sorazmerno visokimi finančnimi sredstvi, saj znašajo samo dotacije sindikalnim podružnicam preko 400.000 N din. Zato je potrebno finančnemu poslovanju posvetiti kar največ pozornosti.

Govorili so tudi o blagajni vzajemne pomoči ter sklenili, da jih je potrebno podpreti, pravila o delu in poslovanju blagajn vzajemne pomoči pa poslati tajniku sindikalnega odbora tovarišu Jeršanu.

Nato so govorili o organizacijskih spremembah, o pravilniku sindikalnega odbora podjetja ter o aktivnosti sindikalnih organizacij.

Razpravljali so tudi o letnih športnih igrah Gradisa ter izvolili posebno komisijo, ki jo sestavljajo: Jernej Jeršan, Lado Janžekovič, Ljuba Tome, Ela Zdovec in Tone Zaletelj.

L. C.

Skenderija, kjer je bil II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije

— Praviš, da daš pol plače za hrano, jaz pa tri za kvadratni meter stano- vanja!

Kolektivni izvršilni organi delavskega sveta podjetja so se uveljavili

Odbor za standard in rekreacijo je imel že šest rednih sej. Objavljamo le nekaj pomembnih zaključkov pete in šeste redne seje. Na peti redni seji so razpravljali o počitniških domovih, v katerih je lansko leto letovalo 1862 gostov. Skupnih regresov je bilo v lanskem letu izplačanih 971.263,00 din, od tega za letovanje v naših počitniških domovih 132.133,00 din, v tujih letoviščih pa 71.788,00 din, ter za K 15 — 777.341,00 din. Prav tako so sklenili da penzijske cene v počitniških domovih v letu 1971 ostanejo neizpremenjene. Razpravljali so tudi o renoviranju počitniških domov in nabavi novih materialov, pralnega stroja, kompresorja za veliko hladilno omaro v kleti, zaves ipd.

Na drugi seji pa so pregledali razvrstitev gostov v počitniških domovih Ankaran in Poreč ter ugotovili, da je za počitniški dom v Poreču prijavljenih mnogo preveč gostov, kot pa znaša kapaciteta doma. V nadaljevanju so razpravljali o ustanovitvi obratne ambulante v Ljubljani ter o programu socialne zaščite delavcev v podjetju. Program mora biti gotov do prihodnje seje.

Tudi odbor za organizacijo in razvoj je imel v letošnjem letu že štiri redne seje. Na zadnji seji so razpravljali o poslovniki centralne železokrivnice ter sklenili da ga pošljejo v razpravo vsem poslovnim enotam. Prizadevanje za pridobitev lokacije za novo gramoznico na Jeprci, akcija za črpanje gramoz v Novih Jaršah, kjer naj bi dobili dovoljenje za črpanje do globine 10 m v dveh namesto več terasah, je v teku. Razpravljali so tudi o kompleksnem študiju gramoznic, separacij, betonarn na mariborskem območju ter sklenili, da poslovna enota Maribor pripravi v sodelovanju z kovinskimi obrati v Ljubljani timsko študijo in elaborat s skicami o ureditvi Pobrežja in Studencev.

Mnogo je bilo govora o osnutku novega pravilnika o določanju in izplačevanju premij v podjetju. Predvsem naj bi razširili poglavja o predlaganju nagrad, izplačevanju premij in publiciranju podatkov znotraj podjetja. Odboru so bili predloženi tudi trije predlogi o ureditvi in poslovanju službe za študij in razvoj.

Odbor za varstvo pri delu je imel že sedem rednih sej. Na zadnji seji so obravnavali plan sredstev za varstvo pri delu za leto 1971, ki znašajo 2.200.825,00 din. Nadalje so razpravljali o izplačilu odškodninskih zahtevkov za poškodbe ter med drugimi določili, da pripada po določenih pravilnika o izplačilu odškodnine zaradi poškodbe pri delu Mihaelu Breču, polkvalificiranemu strojniku, odškodnina v znesku 3000 din Breč Mihael se je ponesrečil pri snemanju vozička tehtnice. Tehtnica je padla na tla, oz. na nastavljen plošč ter tako pritislila Breča ob tla, da je dobil pri tem hujše poškodbe hrbtenice. Štefanu Bratinščaku, nekvalificiranemu delavcu, so določili odškodnino zaradi poškodbe pri delu v višini 1500 din za poškodbo stegna leve noge. Poškodba, ki jo je dobil pri čiščenju 5 m globoke jame za cisterno je namreč pustila stalne posledice. Nadalje so določili, da se izplača ožjim članom družine pokojnega Ivana Drogenika znesek v višini 5000 din. Pokojni

Drogenik se je namreč ponesrečil na službeni vožnji, ko se je s svojim osebnim avtomobilom peljal iz Ljubljane v Koper.

Razpravljali so tudi o pregledu poškodb pri delu ter med drugim ugotovili, da je bilo v letu 1970 v Jugoslaviji poškodovanih 477 članov našega kolektiva, od tega 2 smrtno, v Nemčiji pa 42 članov kolektiva, od tega 1 smrtno.

Služba za varstvo pri delu je podelila najbolj prizadevnim in uspešnim članom kolektiva na področju varstva pri delu 54 pohval in značk ter 12 denarnih nagrad.

Upravni odbor centra za izobraževanje je imel pet rednih sej. Med drugim je razpravljal o osnutku predračuna centra za leto 1971, sprejel plan o kadru in izobraževanje v letu 1971 ter v glavnem izvrševal naloge, ki so določene v 90. členu statuta podjetja. Posamezni sklepi in podrobnosti o delu centra za izobraževanje so bili objavljeni v prejšnjih številkah.

Poleg navedenih še deluje: odbor za investicije, odbor za informacije, notranja arbitraža ter komisija za narodno obrambo. Po podatkih, ki jih imamo, je od vseh odborov najbolj aktiven odbor za načrtovanje in notranjo delitev dohodka, ki je imel že osem rednih sej. Na zadnji seji, to je dne 10. maja, je sprejel več pomembnih sklepov.

Ko je obravnaval samoupravni sporazum, je računat z realno možnostjo, da bo sprejet v prvi polovici junija. Zato je odbor naročil vsem enotam, naj pripravijo vse potrebno, da bo delavski svet podjetja lahko pravočasno sprejel ustrezne ukrepe v zvezi z izvajanjem sporazuma.

Enote morajo pripraviti nove obračunske osnove vsem delavcem.

Za ročne delavce je treba upoštevati najnižje osnove iz 12. člena samoupravnega sporazuma (objavljene so bile v majski številki Gradisovega vestnika).

Za umske delavce naj bi se — glede na to, da še nista pripravljena sistematizacija in analitična ocena — povečale osnove enotno za 20 %.

Dvig obračunskih osnov še ne jamči, da se bodo v enaki meri dvignili tudi osebni dohodki. Višina osebnih dohodkov je namreč odvisna po sporazumu predvsem od poslovnega uspeha vsake enote. Zato je realno pričakovati, da bodo osebni dohodki po uspehu vsaj v začetku — porasli v manj kot osnove.

Razpon za osebno ocenjevanje, ki ga je treba opraviti najkasneje v prvi polovici junija naj bi ostal v mejah 10 %, dokler ne bomo določali osnov z analitično oceno.

Odbor predlaga DSP, da bi nove osnove veljale od 16. maja 1971 dalje.

Sprejet je bil tudi sklep, da morajo enote poslati odboru obrazložitev najnižjih osebnih prejemkov za delavce, ki so bili imenovani v posebnem seznamu analize osebnih dohodkov za letošnje prvo trimesečje.

Ko je odbor obravnaval letošnji gospodarski načrt, se je seznanil z njegovimi glavnimi podatki, ki so v marsičem rekordni.

Skupaj s poslovanjem enot v tujini računamo letos z vrednostjo proizvodnje okoli 750 milijonov dinarjev (75 milijard starih dinarjev). Ta številka bo po podatkih poslovanja v prvih štirih mesecih bržkone še presežena. Dohodka planiramo letos blizu 200 milijonov din, osebnih dohodkov pa 150 milijonov din. Po odplačanih obveznostih računamo s 34 milijoni din skladov.

Osebni dohodki na uro bi se povečali za 19 %, skladi na uro pa za 17,5 %. Delilno razmerje med OD in skladi naj bi znašalo 81,6 : 18,4, kar zadošča za izvajanje sporazuma.

Poprečno število zaposlenih brez vajencev in študentov naj bi znašalo 5570, kar bo verjetno tudi preseženo.

Režija enot naj bi se povečala od lanskih 13,8 % na 14,3 %, medtem ko naj bi se režija podjetja znižala od 3,4 % na 3,2 %. Kljub temu, da delež režije podjetja pada — v zadnjih dveh letih od 24 % na 18,3 % celotnih režijskih stroškov — pa absolutno režijski stroški podjetja naraščajo.

Povečale so se obresti od kreditov še posebej obresti od prevzetega dolga Tehnogradenj, dalje amortizacija od stoječe mehanizacije, stroški za uvajanje nove proizvodnje, povečanje dejavnosti centralne (razvojna dejavnost, priprava dela) in povečanje OD po samoupravnem sporazumu.

Skupno povečanje znaša nekaj več kot 5 milijonov din. Zaradi tega bi se morale povečati prispevne stopnje od 1,05 na 1,30 din od učinkovite ure ter od 0,25 na 0,35 din od dinarja amortizacije.

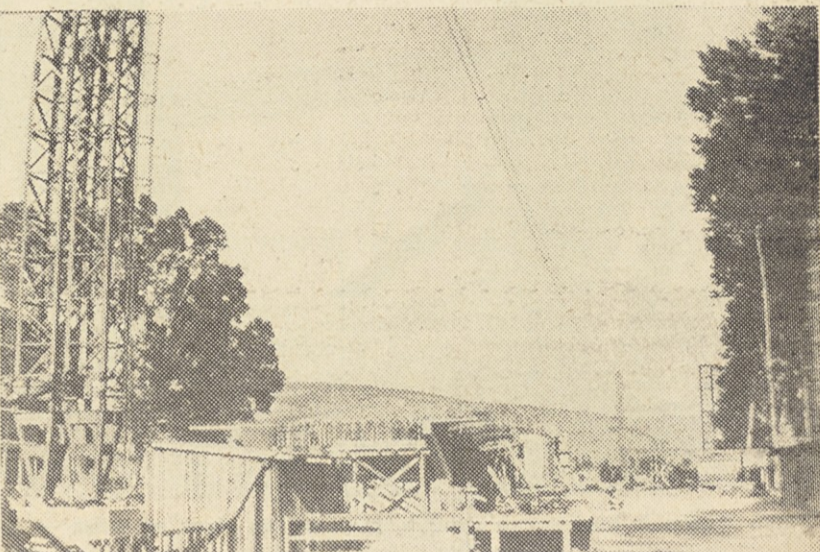
Odbor je po temeljiti obravnavi naročil analitsko-planski službi, da pripravi predlog, po katerem je treba nastalo povečanje v planu za eno tretjino zmanjšati, drugo tretjino povečanja naj bi pokrile enote iz dohodka (če bo potrebno), tretja tretjina pa se pokrije iz povečanih prispevkov stopenj, to je 1,10 din efekt. ure in 0,30 din od dinarja amortizacije.

Odbor je nato naročil analitsko-planski službi naj pripravijo predlog za novo določitev terenskega dodatka skladno s samoupravnim sporazumom. Terenski dodatek naj se določi na dan.

Nato je odbor sprejel nove najemnine za stroje težke mehanizacije in tovornjake. Nove cene veljajo od 16. maja dalje.

Odbor je zatem obravnaval poročilo o življenjskih in delovnih razmerah delavcev zaposlenih v enotah Frankfurt in München, in poročilo v celoti sprejel ter naročil ustreznim službam, da uresničijo zaključke iz navedenega poročila.

Končno je odbor naročil tehnični službi, naj s pomočjo ostalih služb oziroma enot čimprej dokončno uredi stranske prostore železokrivnice.

Začetek del pri gradnji mostu v Čapljinah

Delavci stanujejo v lepi urejeni stavbi. Na sliki: Skupina graditeljev velikega mostu v Čapljinah pred stavbo, v kateri stanujejo

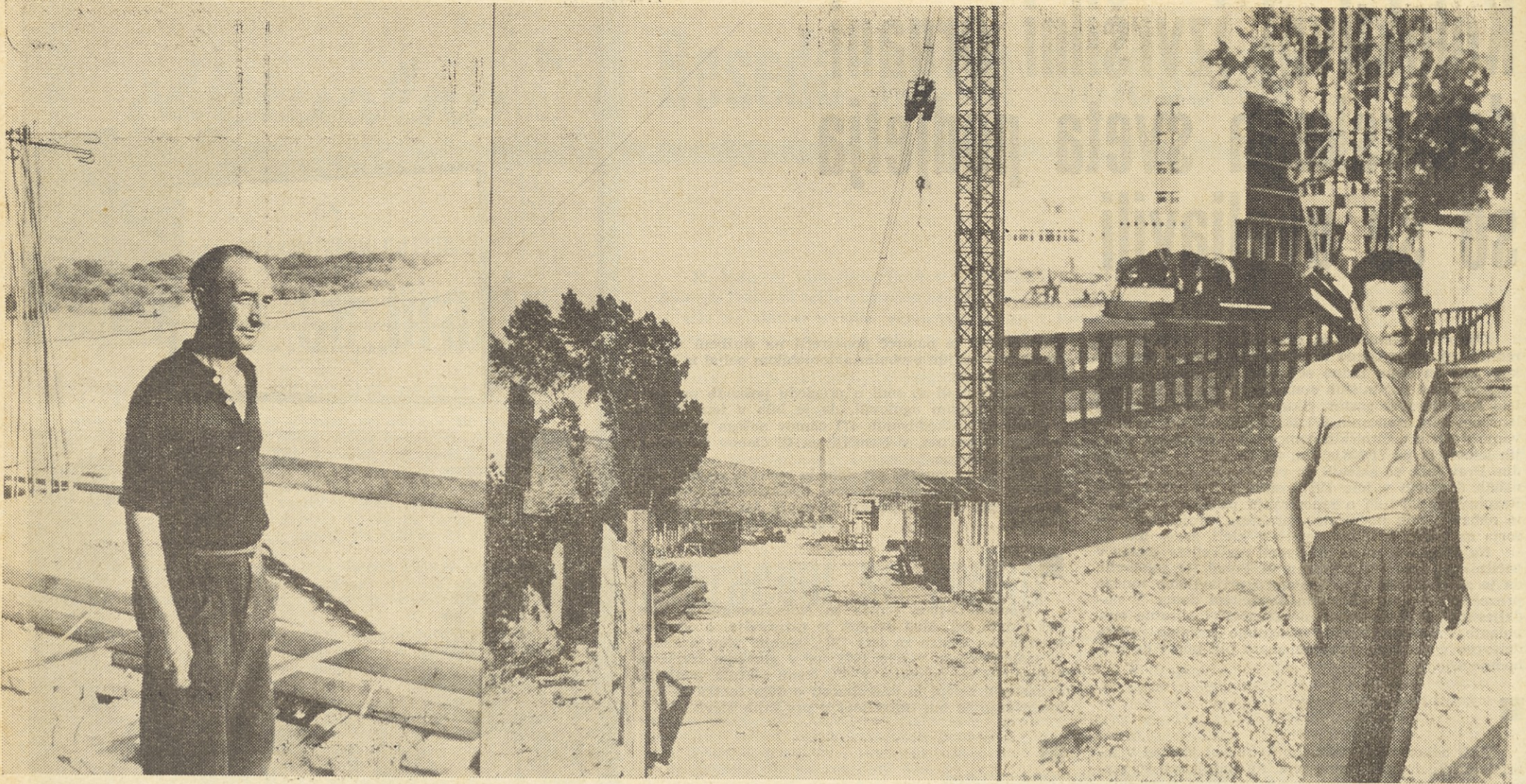

Ljudje v Čapljinah so zadovoljni s hrano in kuharicami, ki sta obljubili, da bo hrana dobra tudi v prihodnje

Del udeležencev sestanka s študenti našega podjetja

Anton Blažon je kvalificiran strojnik, ki je že ves ožgan od sonca — Sredi: Pogled na kabelski žerjav — Desno: Andrej Pangerc pa je vodja mehanizacije v Čapljini

Čapljina naše najbolj oddaljeno delovišče

Od Maribora do Čapljine je po jadranski magistrali 864 km, prek Sarajeva, Jajca, Krapine pa 640 km, le da je slednja cesta pozimi težko prevozna. Obe poti sta izredno lepi, toda če ves teden ali 14 dni skupaj trdo delaš, izgubiš smisel za naravne lepote — kajti tvoj cilj je, da si čimprej doma v krogu svoje družine.

Te uvodne misli nam je povedal eden izmed graditeljev velikega mostu v daljni Hercegovini.

V soboto smo se pozno popoldan ustavili v Čapljini. Kje je Gradisovo gradbišče, smo vpraševali mimoidoče? Tega nam niso vedeli povedati, toda ko smo vprašali, kje gradijo Slovenci nov most, je bil odgovor na dlani. To so zelo dobri in marljivi ljudje, so odgovarjali.

Ustavili smo se na gradbišču. Vlado je popolni mir, le ob Neretvi je udarjal kompresor, iz kesona pa se je čulo brnenje jeklenih svetrov.

Strojnik Anton Blažon je ravno »mazal« kompresor. Prekinili smo ga in vprašali, kako se počuti v daljni Bosni. »Se kar dobro,« je odgovoril tovariš Blažon. »Bosne sem se že navadil. Zadovoljen sem s hrano in stanovanjem, pa tudi zaslužek bi šel, seveda je denarja vedno premalo.«

Nismo razgovora še dobro končali, se je že pripeljal na gradbišče vodja mehanizacije Andrej Pangerc.

»Pregledujem, če je vse v redu,« je dejal, ko smo si segli v roke.

»Drugi ni na gradbišču. Sobota popoldan je in velika večina delavcev je odšla na svoje domove. Vsaj enkrat na mesec moraš obiskati svojo družino,« je še pristavil.

— Res precej daleč je to do vas, sem dejal, In kako poteka delo?

»Sicer nisem gradbenec v klasičnem smislu, temveč vodja naše mehanizacije,« je začel razlagati tovariš Pangerc. »To poznam dobro in tudi v Bosni se počutim že kot doma. Prej sem bil v Žitomisljih, scer pa poznam Bosno že od prej. Včeraj smo ravno končali montažo kabelskega žerjava. Stebra žerjava sta 43 metrov visoka, razpetina med enim in drugim stebrom pa znaša 462 me-

trov. Torej je to največji kabelski žerjav pri nas.

Most, ki ga gradimo, bo poobčen mostu v Žitomisljih. Vendar bo ta dosti lepši in veličastnejši. Sam most bo dolg 394 metrov. Gotov mora biti do maja 1972. Sedaj, ko je žerjav zmontiran, bomo pričeli z betoniranjem. Rok bomo držali, saj je tu klima zelo ugodna tako, da lahko delamo skozi vso zimo. Na delovišču je zaposlenih 71 ljudi. Več kot polovica je veteranov, ki so gradili že marsi-

kateri most. Drugi pa so domačini, ki se vsak dan vračajo domov.

Delavci stanujejo v lepi zidani stavbi. Imajo skromno, vendar zelo vzorno urejeno kuhinjo in jedilnico. Hrana je dobra in upamo, da bo taka tudi v prihodnje. Glede na kalorično vrednost niti ni predraga.

Pogovorili smo se še s prijaznimi kuharicami in delavci, ki stanujejo v naselju. »Vse je v glavnem v redu, so dejali, le delovne obleke nam čimprej pošljite!«

— Zakaj ne delajo železokrivci?

— Pravijo, če so plače zamrznjene, naj bo pa še delo!

DS je razpravljal

Delavski svet je na svoji X. seji dne 21. maja razpravljal o prečiščenu besedilu predloga samoupravnega sporazuma ter ga sprejel v celoti, kot ga je predlagala skupna komisija delovnih organizacij gradbeništva.

Glede veljavnosti samoupravnega sporazuma pa je bil delavski svet mnenja, da bi sporazum veljal od 1. januarja 1971 dalje ter bodo ta predlog naši predstavniki podjetja predložili pristojnim organom v razpravo.

Strokovna služba bo do prihodnje seje delavskega sveta pripravila predlog o kriterijih in višinah za terenski dodatek, ki naj bo v resnici dodatek za tiste delavce, ki res živijo na terenu in imajo pri tem zaradi povišanja življenjskih stroškov večje stroške v prehrani in stanovanju. Seveda pa naj bodo ti terenski dodatki skladni s samoupravnim sporazumom.

Naše podjetje je vložilo na sekretariat za čelo, republiški odbor sindikatov in gospodarsko zbornico vlogo za opozititev od časne omejitve povečanja osebnih dohodkov. Vlogi smo priložili vso potrebno dokumentacijo, ki so jo navedeni forumi zahtevali. Ker do danes še nismo dobili odzvara, čeprav je 6000-članski kolektiv pričakoval pozitivno rešitev, je delavski svet sklenil, da naj se urgira odgovor pri merodajnih organih, pa najsibo pozitiven ali negativen.

Ceprav gremo že v visoko sezono, je vprašanje betonskega železa določenih profilov izredno problematično. Ker pa je poleg cementa, železa naša osnovna surovina, če hočemo nadaljevati s proizvodnjo, je delavski svet razpravljal o kritičnosti teh materialov ter nazadnje ugotovil, da ga bo verjetno treba nabavljati tudi pod neugodnimi pogoji. Ker cena pod takimi pogoji ne bo nizka, se bo nujno morala dvigniti tudi naša interna cena. Zadolžil je posamezne strokovne službe: tehnično — da ugotovi manjkajočo količino, komercialno — da nabavi potreben material in gospodarsko finančno — da pripravi potrebna sredstva.

Posebno kritično pa je pomanjkanje železa na avtocesti ter bodo predstavniki podjetja s tem v zvezi intervenirali na merodajnem mestu.

Ker je vrsta nejasnosti glede uveljavljanja razlik pri investitorjih z ozirom na sprejetj samoupravnega sporazuma, posebno še pri objektih, kjer v pogodbah niso predvidena doplačila in pa pri gradnjah, kjer je financiranje urejeno z zakonom, je delavski svet zadolžil pravno službo podjetja, da se informira pri pristojnih institucijah ter o tem poroča na prihodnji seji.

Nadalje je delavski svet potrdil poslovnik o vodenju evidence, o upravljanju in trošenju sredstev poslovnih enot podjetja. Pri tem so mišljena sredstva ostanka čistega dohodka, ki se ugotovljajo na koncu leta z zaključnim računom.

Na VI. seji delavskega sveta v lanskem letu je bila ustanovljena v podjetju že dolgo pričakovana samostojna služba za študij in razvoj, ki je v tako velikem podjetju nujno potrebna. Po dolgih razpravah in študijah je bila izdelana organizacijska shema te službe, ki naj bi delovala v smeri za razvoj organizacije in poslovanja podjetja, smeri za razvoj gradbene tehnologije, smeri za razvoj strojnih in jeklenih konstrukcij ter mehanopremljenosti podjetja ter v smeri za ekonomski in finančni razvoj podjetja. Delavski svet je obravnaval navedeno shemo, ki bo poslana v obravnavo vsem poslovnim enotam, da bi dale svoje pripombe.

Delavski svet je potrdil tudi spremembo delitve ostanka osebnih dohodkov iz leta 1970 za našo enoto železokrivnico.

Kako doseči 1000 dinarjev?

V veliki dvorani republiške skupščine je bila v ponedeljek, dne 24. maja III. konferenca Zveze sindikatov Slovenije. Na konferenci, ki jo je začel predsednik republiškega sveta Tone Kropušek, so razpravljali o osnutku družbenih dogovorov za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov. Po skoraj celodnevni razpravi je konferenca sprejela vrsto predlogov. Med njimi je bilo rečeno, da konferenca postavlja za cilj, da mora biti do konca leta 1971 najnižji osebni dohodek zaposlenih delavcev 1.000 novih dinarjev (stotisoč starih dinarjev), ob upoštevanju boljših rezultatov.

Nadalje so predlagali, naj se kvalifikacijskim skupinam doda še eno — doktorat znanosti. Predlagali so tudi, naj se dnevnic 80 dinarjev poveča na 100 din, s tem, da bi delavec na potovanju v tem primeru plačal polovico nočnine v hotelu. Prav tako so predlagali, da se vodstvene kadre preimenuje v vodilne delavce, ter da se upoštevajo tudi individualni izvršilni organi.

V razpravi je sodeloval tudi član našega kolektiva Stane Uhan, ki je med drugim govoril o samoupravnih sporazumih v gradbeništvu, o terenskih dodatkih, ki bi se morali čimprej spremeniti, ter o družbeni kontroli, ki naj bi bila tako močna, da ne bi mogel nihče v praksi izigravati družbene usmerjene ureditve.

Nato je predsednik slovenskih sindikatov Tone Kropušek predlagal,

da bi s podpisom obeh družbenih dogovorov morali še izpolnjevati naslednje zahteve slovenskih sindikatov:

— delež osebne in splošne potrošnje delavcev se ne sme zmanjšati, pač pa se mora povečevati;

— posebej je treba spodbujati tiste, ki so v vrhu družbene produktivnosti;

— za enako delo je treba zagotoviti tudi enaka startna izhodišča;

— dobiti moramo spodnje meje najnižjih startnih izhodišč za delitev osebnega dohodka;

— delovne organizacije naj se same sporazumevajo glede najnižje stopnje akumulacije;

— pri samoupravnem sporazumevanju pa mora biti zagotovljena tudi javnost in možnost medsebojnega primerjanja.

Voda - najnevarnejši nasprotnik v Dravogradu

Posvet pred pričetkom dela

Tisti, ki poznajo stari most čez Dravo, so lahko tudi brez strokovnega znanja ugotovili, da je temu mostu že odzvonilo. Leseni oporniki so bili morda še dobri za tako dolg in pomemben most pred 30 leti, danes pa jih je že močno načel zob časa, tako da most sploh ni več kos vedno gostejšemu in tudi vedno težjemu cestnemu prometu. Zato so že lani v cestnem skladu SRS odobrili denar za gradnjo novega mostu čez Dravo pri Dravogradu.

Most, ki so ga pred kratkim začeli graditi naši delavci iz Raven na Koroškem, bo dolg 216 m in bo grajen v železobetonski konstrukciji s prednapetimi betonskimi nosilci. Most ima 36 polj, od katerih bo vsako dolgo 36 m. Kot so nam povedali graditelji tega objekta, jih čaka letos in prihodnje leto nemalo težav, saj bo ta objekt s strokovnega gradbenega vidika precej komplicirano delo. Most namreč ni popolnoma raven, marveč ima okrog 3,5% nagiba in od 1,7% do nič prečnega vzpona, poleg tega pa se ob priključkih pahljačasto širi. Kot nam je povedal vodja tega gradbišča, Tone Zaletelj, bo most pri Dravogradu še trši oreh, kot je bil znani veržejski montažni most čez Muro, ki ga je pred leti usposobil naše podjetje. Načrte za most je izdelal ing. Jeršan, priključke pa ing. Viktor Devetak od mariborskega podjetja »Komuna-projekt«.

Pripravljalna dela, ki so se začela zadnje dni marca, so končana, postavljen je že kabelski žerjav, brod za prevoz ljudi, delno so že tudi pripravljene opaži in armatura, seveda še na suhem.

Na desnem bregu Drave so začeli graditi opornik, izkopana je gradbeno jama in položen podložni beton. Na suhem so pripravili 6 pilotov za dve liniji in en pilot v vodi. Na gradbišču je zdaj 31 ljudi, računajo pa, da jih bodo imeli v glavni sezoni približno 45 do 50.

Montažna konstrukcija, s katero bodo montirali velike nosilce, bo celo večja od tiste, ki jo je naše podjetje uporabljalo pri montaži veržejkega mostu, saj tako dolgih in težkih nosilcev naši delavci še niso montirali na nobenem mostu. Povedati je še treba, da je našim graditeljem priskočilo na pomoč zagrebško specializirano podjetje »Geoteknika«, ki bo zabijalo pilote po sistemu Benoto. Tudi to bo zahtevno delo, saj bodo nekateri piloti segali do 18 m nad vodno gladino, v rečno dno pa se bodo pogreznili tudi do 10 m globoko.

Kot nam je povedal vodja gradbišča Tone Zaletelj, se na tem objektu najbolj boje vode in vseh njenih muhavosti in problemov, ki jih prinaša. Hitrost oziroma pretok Drave je tu normalno 1,5 m na sekundo, seveda pa se lahko ta hitrost v eni sami uri poveča tudi na 4 do 5 m na sekundo. Prav tako so možne velike in hitre oscilacije oziroma nihanja glede vodne gladine. Povedali so, da lahko Drava v eni sami uri naraste kar za cel meter — njena gladina namreč. Vse omenjene težave so tesno povezane z nekaterimi okoliščinami, na katere ni mogoče stootstotno vplivati. Tako je razmeroma blizu bodočega mostu jez dravograjске elektrarne, v smeri proti Mariboru pa sta na Dravi še dve veliki elektrarni — Vuzenica in Vuhred. V vseh elektrarnah seveda kažejo polno razumevanja za potrebe graditeljev in prav gotovo nikomur ne pride niti na misel, da bi našim graditeljem kakorkoli »nagajal« z dravsko vodo. Vendar pa ta zadeva tudi ni tako enostavna, da bi v hidroelektrarnah lahko tako uravnavali

Dravo, da bi imeli naši delavci idealne razmere.

Seveda pa so možne še druge težave in problemi, na katere tudi v hidroelektrarnah prav nič ne morejo vplivati. Prvo je znano dejstvo, da je Drava snežna reka. V kratkem se bodo v avstrijskih Alpah začele topiti velike količine snega in Drava bo dobila velike dodatne količine vode. Seveda tudi nihče ne ve, kakšna bo prihodnja zima — ali bo veliko ali malo snežnih padavin. Če jih bo veliko in če se bo začel sneg zgodaj topiti, lahko pride do resnih težav z vodo. Domačini so nam povedali, da je na tem mestu, kjer bo novi most, Drava včasih segla prav do ceste in preplavila precejšnje obrežne površine.

Druga velika neznanka je reka Meža, ki je znana hudournna reka. Dovolj je, da se v hribih med Črno in Ravnami razbesni nekajurno neurje, že dobi Meža ogromne količine vode in postane presneto nevarna. Ta hudournna reka pa se v Dravo izliva le nekaj desetnih metrov nad bodočim mostom čez Dravo.

Graditelji so v pogovoru povedali, da bi bilo sicer idealno, če bi imeli vsaj osem ur enak nivo Drave in isto hitrost pretoka, vendar je to res idealna iluzija, ki je v resnici in v stvarnosti sploh ni mogoče uresničiti. Zato bodo morali graditelji vselej računati z najrazličnejšimi spremembami, z vihanjem gladine in hitrejšim ali počasnejšim pretokom, včasih morda tudi z zelo nenavadnimi in nepričakovanimi spremembami, ki bodo občutno otežkočale delo ali pa ga morda — vsaj za krajše obdobje — popolnoma onemogočile. Skratka, prav so imeli vsi, ki so zatrjevali, da bo na tem objektu Drava oziroma dravska voda najnevarnejši nasprotnik.

Precej težav bodo imeli graditelji tudi z obvoznim prometom in z ureditvijo gradbišča na katerem bodo betonirali 36 m dolge betonske nosilce. Vendar upajo da bo to vprašanje v kratkem zadovoljivo rešeno.

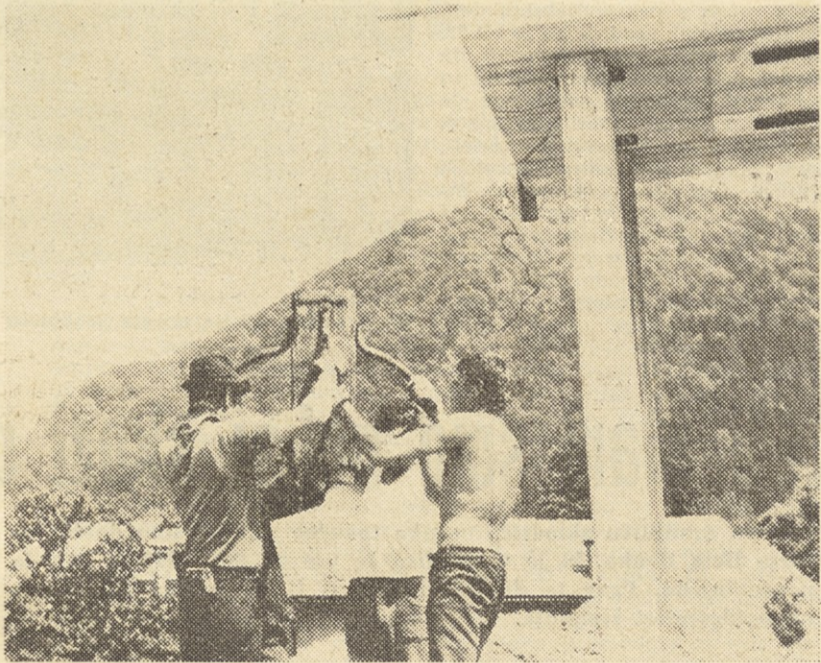
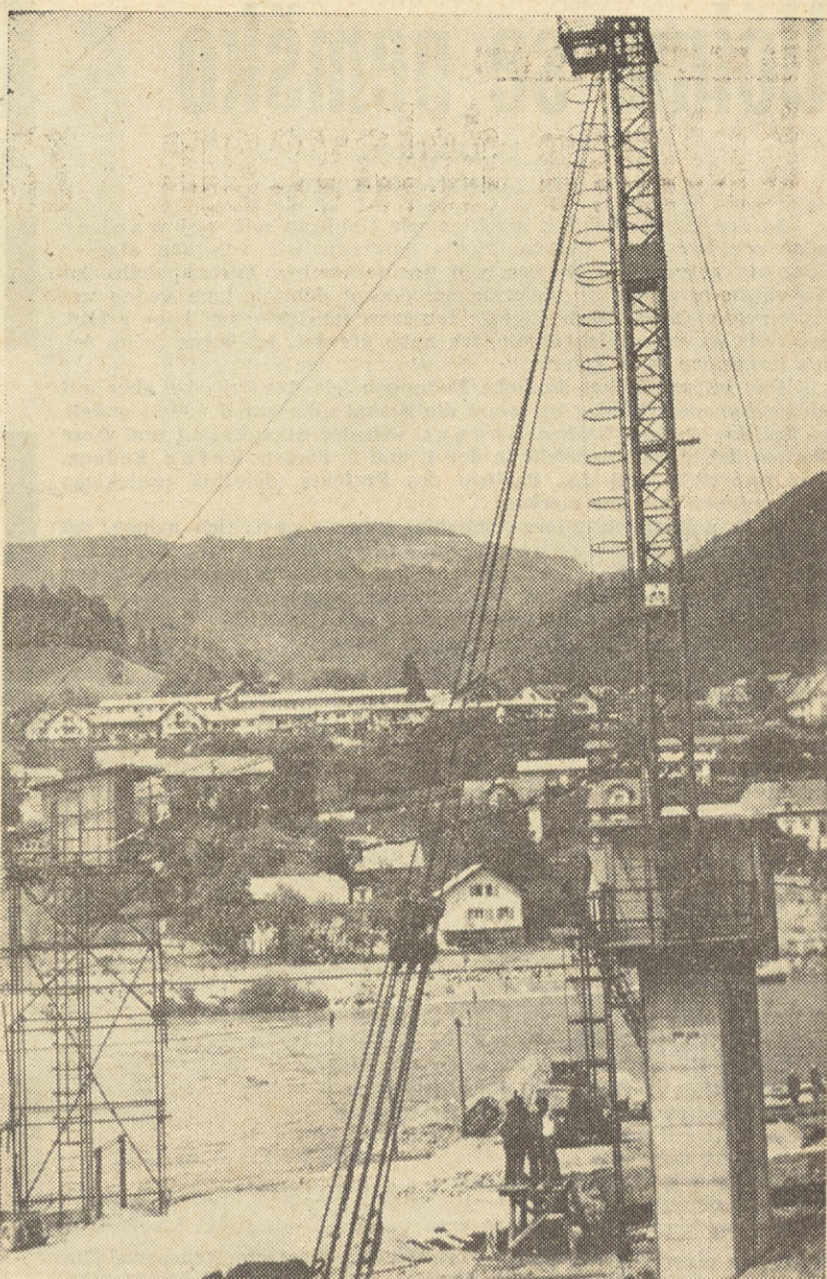
Kdaj bo 216 m dolgi in 10 m široki most (7 m širina vozišča, na vsaki strani pa še 1,5 m širok pločnik) usposobljen za promet, je zdaj, ob začetku gradnje morda še preuranjeno vprašanje. Tudi naši graditelji še niso »kot iz topa« ustrelili odgovora na to vprašanje, saj jih upravičeno skrbijo druge zadeve, predvsem kako bo z Dravo, z gradbenim materialom in še marsikaj drugega. Vsekakor pa vsi domačini želijo, da bi imeli nov most, ki bo z vsemi priključki vred veljal takole približno storo milijardo dinarjev, prihodnje leto do julija, ko bodo v teh krajih slavili občinski praznik. Naši graditelji bodo tem splošnim željam radi volje ustregli, seveda, če jim ne bo v njihovem delu in namerah prevečkrat prekrizala računov Drava ali kaj drugega.

ZGORAJ: Novi most v Dravogradu bo dolg 216 metrov in bo grajen v železobetonski konstrukciji s prednapetimi nosilci

LEVO: Stari most je že odslužil. Tretji kegelj v državi

Naša enota na Ravnah je začela graditi 216 m dolg železobetonski most čez Dravo pri Dravogradu — Zelo kompliciran objekt

Če ni drugače, se je treba poslužiti tudi »ročne« mehanizacije

Obljubo smo držali, pravijo Franc Kovač, Jože Petkovšek, Smail Kendić in Anton Jaklič iz ljubljanske separacije

Vode se nič ne bojim

Pogovor s skupinovodjo Stankom Demšarjem pri dravograjšem mostu

Na gradbišču novega mostu čez Dravo pri Dravogradu smo nekoliko poklepetali s skupinovodjo Stankom Demšarjem.

»Vas je kaj strah vode? Pravijo, da bo voda na tem objektu najtrši oreh?«

»Kaj me bo strah. Vode se prav nič ne bojim.«

»Kako da ne?«

»Veste, dolgo sem delal na Dravi. Zdaj sem že osem let pri Gradisu v Ravnah, prej pa sem delal osem let v Tehnogradnjah. Delal sem večji del na Dravi, na mostovih in hidroelektrarnah. Zaposlen sem bil pri gradnji HE Ožbalt, Vuhred in Vuzenica, pa na vuzeniškem in vuhredskem mostu. Delal sem tudi na ptujskem mostu. Dravo torej kar dobro poznam in se zato vode prav nič ne bojim.«

»Pravijo, da bo ta most trd oreh za graditelje?«

»O, to pa. To bo težak objekt.«

»Kako pa bodo ljudje to zmoogli. Saj Ravenčani še niste gradili takih velikih mostov?«

»Sprva bo šlo bržkone bolj težko, pa se bodo ljudje sčasoma že privadili.«

»Kje pa ste doma?«

»V Vuzenici. Nimam daleč. Zato lahko domov skočim kar na kosi.«

»Ste zadovoljni z malico ki jo dobite na gradbišču?«

»Kar dobra je. Meni je všeč.«

»Koliko pa plačate za malico?«

»Zanjo damo po 150 starih dinarjev.«

»Ali delate tudi ob sobotah?«

»Smo že delali, zdaj pa ne. Mislim da bo po potrebi včasih treba delati tudi ob sobotah. Vse je odvisno od tega, v kakšni fazi bo gradnja tega objekta.«

»Ste s svojimi delavci zadovoljni?«

»Kar dobri so. Mnogi so stari gradisovci, vsi doma v Ravnah. Razumemo se dobro in zato s te plati nimam problemov.«

Učimo se nemško

25. LEKTION

WIR LERNEN DEUTSCH

In der letzten Lektion machten wir Übungen mit schwachen oder regelmässigen Verben. Heute sprechen wir von den starken oder unregelmässigen Verben. Bei den schwachen Verben bleibt der Vokal der Stammsilbe unverändert. (Vokal debila ostane vedno neizpremenjen.) Z. B. leben (živeti): Ich lebe, ich lebte, ich habe gelebt. Ich rede (govorim), ich redete, ich habe geredet. Ich lerne (učim se), ich lernte, ich habe gelernt.

Das Imperfekt hat ähnliche Endungen wie das Präsens, aber mit eingeschobenem t (oder et, wenn die Stammsilbe auf d oder t endet). — Bei den starken Verben ändert sich der Stammvokal und diese Verben haben im Imperfekt in der 1. und 3. Person keine Endung. Das Imperfekt und das Partizip des Perfekts (deležnik preteklega časa) müssen wir uns merken!

Z. B. gehen: ich ging, ich bin gegangen, ich nehme, ich nahm, ich habe genommen. Die Verben der Bewegung oder die Verben, die eine Änderung des Zustandes bedeuten, bilden das Perfekt immer mit dem Hilfszeitwort »sein«.

Bei den starken Zeitworten merken wir uns immer das Präsens, das Imperfekt und das Partizip des Perfekts.

Nun einige Beispiele:

stehlen — stahl — gestohlen
befehlen — befahl — befohlen
brechen — brach — gebrochen
sprechen — sprach — gesprochen
stechen — stach — gestochen

sterben — starb — gestorben
werfen — warf — geworfen
helfen — half — geholfen
nehmen — nahm — genommen
kommen — kam — gekommen

Nun bilden wir von den folgenden Sätzen die drei anderen Zeiten:

Z. B. Der Taschendieb stiehlt die goldene Uhr
Imperfekt: Der Taschendieb stahl die goldene Uhr
Perfekt: Der Taschendieb hat die goldene Uhr gestohlen
Futur: Der Taschendieb wird die goldene Uhr stehlen
Die folgenden Sätze bilden Sie selbst!
Er befiehlt nicht gern, er bittet lieber.
Die Mutter bricht das Brot in kleine Stücke.
Er spricht freundlich zu ihr.
Sie sticht sich mit der Nadel in den Finger.
Im Kriege sterben sehr viele Menschen.
Wir werfen den Brief in den Briefkasten.
Er hilft mir zu Hause bei der Arbeit.
Nimmst du nichts mehr?
Ihr kommt zu spät zur Arbeit.
Noch einmal das Zeitwort »gehören« (pripadati).

Die breiten Dächer gehören zum Bahnhof. Der hohe Schornstein

gehört zu einer Fabrik. Zu dem Motorrad gehört ein Beiwagen. Die Terrasse gehört zu dem grossen Hotel. Die Insel Sizilien gehört zu Italien. Das Dach gehört zu dem Haus. Die Glasscheibe gehört zu dem Fensterrahmen. Wozu gehört der Deckel? Er gehört zu dem Topf. Wozu gehört die Untertasse? Sie gehört zu der Kaffeetasse. Berlin gehört zu den Hauptstädten. Das Auto und das Motorrad gehören zu den Fahrzeugen.

Folgende Sätze bilden Sie allein!

Die Katze
Der Bleistift
Die Pfanne
Der Bohrer
Der Kirschbaum
Die Zitrone
Die Flöte

(s Haustier)
(s Schreibgerät)
(s Küchengerät)
(s Werkzeug)
(r Obstbaum)
(e Südfrucht)
(s Musikinstrument)

DIE STRASSENBAHN KOMMT: Zuerst aussteigen lassen! — Einsteigen bitte! — Nicht stehen bleiben! — Durchgehen! — Wie weit bitte? — Noch jemand ohne Fahrkarte? — Zwei Karten zum Bahnhof! — Einmal umsteigen! — Ende! Alles aussteigen!

Ein Diktat (narek):

Gehört dir die hübsche Handtasche, Maria? Ja, ich habe sie zum Geburtstag bekommen. Wie gefällt sie dir? — Oh, sie ist entzückend und passt wunderbar zu deinem hellen Sommermantel. Darf ich sie einmal aufmachen? — Natürlich! Wie sauber sie gearbeitet ist! Der kleine Spiegel aus unzerbrechlichem Glas ist besonders schön. Nimm, bitte, die Bilder heraus! Ich wollte sie dir zeigen. Das sind Aufnahmen aus meinen Ferien. Du weisst, ich war am Meer. Wie gefällt die mein Badeanzug? Wunderbar für deine Gestalt! Das hier ist eine Vergrößerung meiner besten Aufnahme: Ein Blick vom Boot auf die Insel Krk bei Sonnenuntergang. — Das sind wohl schöne Erinnerungen an deine Ferienzeit!

Wörter — besede

stehlen — krasti
befehlen — ukazati
sterben — umreti
werfen — vreči
der Dieb — tat
das Dach — streha
der Beiwagen — prikolica
wozu — čemu
der Rahmen — okvir
der Deckel — pokrov
die Glasscheibe — šipa
die Untertasse — krožnik pod skodelico
zuerst — najprej
jemand — nekdo
die Fahrkarte — vozovnica
umsteigen — prestopiti
entzückend — očarljiv
wunderbar — sijajen
unzerbrechlich — nezlomljiv
die Aufnahme — snimka
der Strand — plaža
der Blick — pogled
die Erinnerung — spomin
sich erinnern — spominjati se
die Strassenbahn — cestna železnica

die Handtasche — ročna torbica
die Gestalt — postava
sich ändern — spremeniti se
eingeschoben — vrinjen
die Endung — končnica
sich merken — zapomniti si
Die Verben der Bewegung —
glagoli premikanja
der Zustand — stanje, položaj
bedeuten — pomeniti
der Taschendieb — žepar
selbst, allein — sam
stechen — bosti, pičiti
zu spät — prepozno
der Schornstein — dimnik
der Topf — lonec
das Fahrzeug — vozilo
das Haustier — domača žival
die Pfanne — ponev
der Bohrer — sveder
das Werkzeug — orodje
der Kirschbaum — češnja
der Obstbaum — sadno drevo
die Südfrucht — južni sad
die Flöte — flavta
sauber — čeden, snažen

Lenoba je humus duha

(Iz dnevnika Tadeusa Trolla)

Četrtek, 5. — Prejel naročilo za kramljanje »O lenobik. Kupil ležalni stol. V njem v sproščen legi razmišljal o temi. Pri tem zaspal.

Petek, 6. — Predpoldan študiral lenobo v ležalnem stolu in se pri tem zelo utrudil. Dolg opoldanski spanec. Popoldne prišel do prepričanja: vztrajanje v lenobi (italijansko: dolce far niente) — naravno stanje kreature. Nobena žival ne dela. Z zadovoljen s tem spoznanjem zgodaj končal delo.

Sobota, 7. — Te beležke zapisal v dnevnik. Od tega zelo izčrpan, zato popoldan spal.

Nedelja, 8. — Nedelja sveta. Ves dan počival. Barbarin predlog, delati zoprne gibe v obliki sprehoda, ogorčeno odklonil, ker obdelujem lenobo. Zgodaj v postelji. Sanjal o Indiji Koromandiji.

Ponedeljek, 9. — Dobro spal. Predpoldan od dolgega spanca popolnoma izčrpan, nesposoben za delo. Popoldne imel idejo: lenivost ni lenoba. Lenivost je nadarjenost, lenoba svetovni nazor. Lani živi v Harmoniji z obstoječim in ne občuti zahteve, spremeniti ga. Zaključek: leni ljudje so državno-politično posebno dragoceni, ker ne težijo k puntarstvu, prevratništvu in revolucijam.

Torek, 10. — Slabo spal, ker prejšnje dni preveč spal. S pet v ležalnem stolu. Barbara mnenja: moja lenoba smrdi do neba. Ji pojasnil: lenivost je vsega zaničevanja, lenoba občudovanja vredna Leni je po privodi marljivi, premaguje pa marljivost, ker z njo ustvarja samo nemir in moti ugodje. Primer: mravlje so marljive in nesimpatične, svizec len in simpatičen. Vprašanje Barbari: kdo je spraval na svet več nesreč, leni ali marljivi: Lahko začno leni z vojno?

Sreda, 11. — Od duševnega dela prejšnjega dne izčrpan. Proglašen dan lenobe in postavljen za družinski praznik.

Četrtek, 12. — Čital kotedarski rek: »Znoj je solza dela«. Ker je nemoško točiti solze, sklenil, nikoli znojiti se. Spoznanje: lenoba je humus duha. Vzvišene misli uspevajo samo v stanju telesnega mirovanja. V ležalnem stolu premišljeval, če Barbara že kuha svoj okusni golaž. Misel se je ujemala. Jedel preveč golaža. Ker poln želodec ne študira rad (spoznanje starih Rimljanov), popoldan nič več premišljeval.

Petek, 13. — Prestrašen ugotovil, da pride danes 13. točno na petek. Zato sklenil, nič delati, da ne bo nesreče. Dobro spal. Spoznanje: brez slabe vesti se je treba odločiti za lenobo. Vest je motor, ki sili k delavnosti, lenobi pa ugodje jemlje. Misli o Hamletovem citatu: »Nekaj guilega je v deželi Danski.« — Kako? Sem mar Danec? — Založba telefonira, ali je kozerija o lenobi že gotova. Odgovorile: »Če bi tako hitro delal, bi ne bil vreden strokovno obravnavati te teme.«

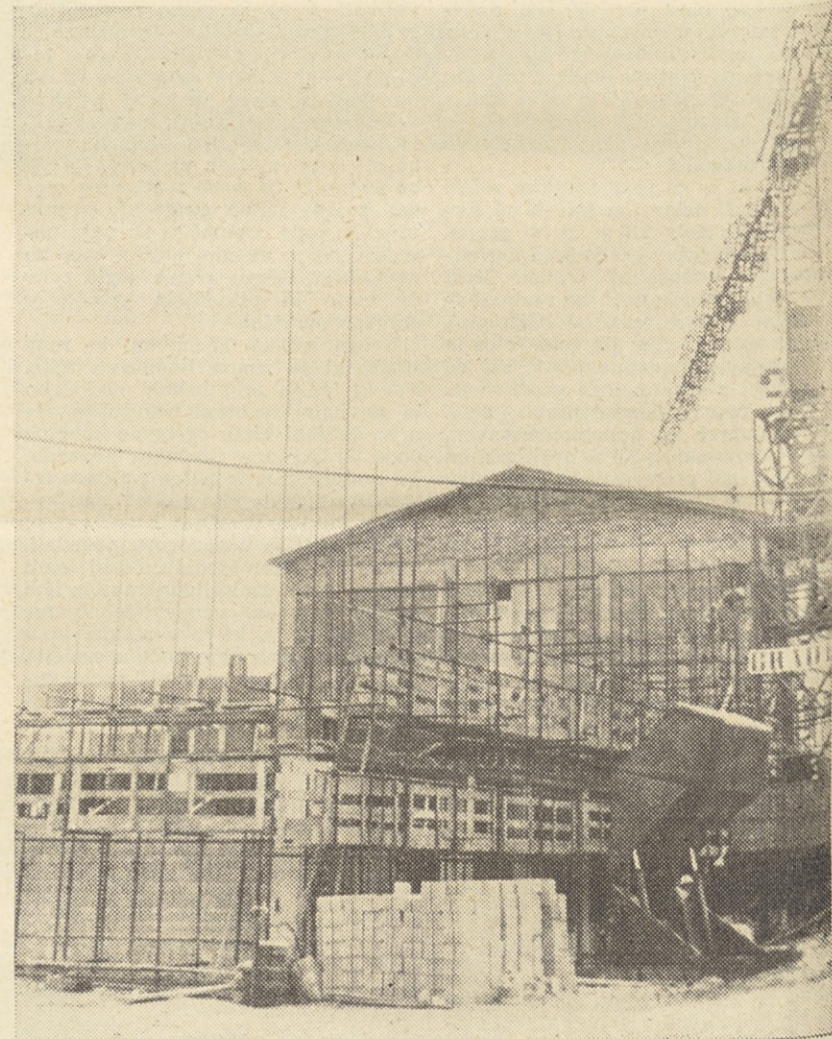
Sobota 14. — Barbaro skrbi moje zdravstveno stanje, ker da je toliko spanja nenaravno. Pomisleke razpršil s sledečimi ugotovitvami: managerji so marljivi, bogovi niso marljivi, managerji zelo marljivi, bogovi nasprotno neumrljivi. Barbara pomirjeno ugotavlja, da bom potem preživel bogove.

Prehudo len, da bi sploh kdaj napisal kramljanje o lenobi, sklenil tiskati te dnevniške zapiske. Premišljeval: kdo me reši zoprne poti do poštnega nabiralnika. Klepetal z Barbaro. Po dolgem opoldanskem spancu se odločil zaradi naporov zadnjih desetih dni prihodnji teden temeljito počivati.

Podaljšek skladišča za AERO

Naša celjska enota je konec marca začela graditi za tovarno »Aero« podaljšek skladišča, ki bo veljal približno 2,2 milijona in mora biti predan investitorju do konca novembra letos. Gre za trietažni objekt, ki je povsem skladen s starim skladiščem, tako da ne bo po dograditvi podaljška nikakršnih razlik. Načrte za podaljšek je pripravilo podjetje »Slovenija-projekt« v Ljubljani.

Na gradbišču je 40 ljudi, ki so 7. marca začeli s pripravilnimi deli, uradni začetek gradnje pa je bil 22. marec. Na gradbišču so povedali, da za zdaj delo kar lepo napreduje in ni kakršnih posebnih problemov, le betonskega železa včasih ni takoj, kakor bi si ga na gradbišču želeli. Zlasti manjkajo nekateri debelejši profili — šestnajst in osemnajst. Sicer pa so na gradbišču prepričani, da bodo vsem težavam kos, saj objekt ni kdo ve kako izrazito zahtevna gradnja, tako da bodo podaljšek v roku predali investitorju — celjski tovarni »Aero«.

Ob pričetku del na novem gradbišču Aero v Celju

„Mi stari smo nekaj skozi dali...“

Na gradbišču skladišča celjske tovarne »Aero« smo dobili tesarja Belo Benka, ki je v Gradisu že vse od leta 1949 — seveda neprekinjeno. Prav te dni slavi tovariš Bela svojega Abrahama ali petdeset let življenja.

»Kje ste rojeni?«
»V Gornji Slaveči pri Murski Soboti. Sicer pa zdaj že precej časa živim v Celju.«
»Imate stanovanje?«
»O, to pa: Imam lepo stanovanje, v Gradisovem bloku ob Ljubljanski cesti.«
»Kako pa ste zadovoljni dohodki?«
»Ne morem se pritožiti, zlasti v zadnjem času je kar dobro, čeprav smo v Celju nekaj let imeli trde čase. Ampak veste, mi, kar nas je starih Gradisovcev, smo marsikaj skozi dali. Zato tudi znamo to, kar imamo danes, ceniti in nas ne vznemiri vsaka malenkost in vsaka težava. Spominjam se, da so bili časi, ko so masovno odhajali celi bataljoni delavcev, jaz in še nekateri stari Gradisovci, pa smo ostajali na delovnih mestih, kljub neštetim težavam in problemom, ki včasih res niso bili majhni. Spominimo se samo, kako smo včasih spali in živeli po gradbiščih, kako smo včasih delali ob vseh sobotah in tudi ob nedeljah, pa ponoči in tako naprej.«

»Kje pa ste vse delali?«
»Marsikje. V Sošanju, Velenju, Hrastniku, Celju in še kje. Tudi v Nemčiji sem že delal, seveda na objektih ki jih je gradil Gradis.«
»Torej sploh nimate pripomb in problemov?«

»Prav dosti res ne. Edino, kar me nekoliko moti, je moja urna postavka. Na uro dobim bruto 9.90 din. Ne vem, če je prav, da dobijo nekateri, ki so pri podjetju komaj pet let ali nekaj več, več kot jaz, ki sem tu že dobrih 22 let. Mislim, da bi bilo treba upoštevati, koliko sem v podjetju že delal, koliko sem mu dal, koliko pretrpel. No, kot rečeno, pa se sicer res ne morem nad ničemer pritožiti.«

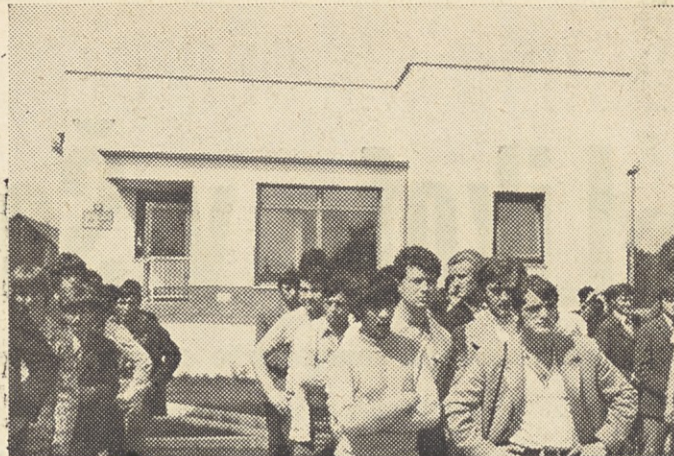
»Koliko pa imate še do upokojitve?«
»Še devet let. Pa ne vem, če bom zdržal tako dolgo.«
»Zakaj pa ne?«

»Ja, leta, leta. Včasih mi nekoliko nagaja srce, tudi živci niso več najboljše. Imam avto, pa ga ne morem voziti. Zato sem moral — hočeš nočeš — volan kar prepustiti hčeri.«

Del kolektiva projektivnega biroja

Od leve proti desni so ekipe mladinskih aktivov iz Kopra, Jesenic in LIO Škofja Loka (sredi) ter KO Ljubljana (desno)

ZMAGA MARIBORČANOV

Prvo športno srečanje mladinskih aktivov »Gradisa« v Ško/ji Loki

Mladinski aktiv LIO Škofja Loka je ob »dnevu mladosti« 15. 5. 1971. organiziral v Škofji Loki športno srečanje mladincev Gradisa v malem nogometu, namiznem tenisu, streljanju in šahu.

Odziv na vabilo je bil skoraj nepričakovan, saj se je prijavilo kar 7 aktivov, in sicer: Celje, Jesenice, Koper, KO Ljubljana, Samski dom Bavdkova ulica Ljubljana, KO Maribor in LIO Škofja Loka. Aktiv Celja sicer ni prispel na tekmovanje, Koprčani so tekmovali samo v malem nogometu, kljub temu pa se je zbralo na otvoritvi v LIO Škofja Loka kar 123 tekmovalcev, poleg teh pa še nekaj navijačev in gostov.

Ob otvoritvi so pozdravili nastopajoče ekipe: predsednik pripravljalnega odbora mladinskih športnih iger Rudi Kerčmar, direktor LIO Škofja Loka Ignac Suštaršič, direktor KSS podjetja Dragovan Sever dipl. gr. ing. ter predsednik MSS gradbenih inženirjev Ljubljana Stane Uhan. Govorniki so predlagali, da bi postala športna srečanja mladincev Gradisa tradicionalna, saj se na tak način člani našega kolektiva seznanjajo med seboj.

Po otvoritvi so se pričela tekmovanja v posameznih panogah, ki so se odvijala v prijateljskem in zares športnem vzdušju.

Ob zaključku tekmovanj so se vsi nastopajoči ponovno srečali na skupnem kosilu, nato pa sta predsednik organizacijskega odbora športnega srečanja Rudi Kerčmar in pred-

Ing. Dragovan Sever, direktor kandrovske socialne službe, pozdravlja tekmovalce

nik osnovne sindikalne organizacije LIO Škofja Loka Vinko Florjančič podelila zmagovitim ekipam diplome, plakete in prehodni pokal aktivu KO Maribor.

Skupna uvrstitev v vseh panogah:

1. KO Maribor
2. Samski dom Bavdkova ulica, Ljubljana

3. KO Ljubljana in LIO Škofja Loka

Mali nogomet:

1. KO Maribor
2. Jesenice
3. Samski dom Bavdkova ulica, Ljubljana

Namizni tenis:

1. Samski dom Bavdkova ulica, Ljubljana
2. KO Ljubljana
3. KO Maribor

Streljanje:

1. KO Maribor
2. LIO Škofja Loka
3. KO Ljubljana

Šah:

1. KO Maribor
2. Samski dom Bavdkova ulica, Ljubljana
3. LIO Škofja Loka

Športno srečanje mladincev v Škofji Loki je pokazalo, da je možno s skromnimi denarnimi sredstvi organizirati podobna srečanja.

Zal pristojni organi posameznih enot nimajo dovolj razumevanja za delo mladih in jim ne nudijo ustrezne finančne podpore, zaradi česar tudi udeležba na športnem srečanju v Škofji Loki ni bila večja. Mogoče bo prihodnje leto, ko bo srečanje mladine Gradisa v Mariboru, več razumevanja za interese in želje mladih.

Uporabljam to priložnost in se zahvaljujem v imenu organizacijskega odbora sindikalnemu odboru podjetja in osnovni sindikalni organizaciji za finančno pomoč.

Franci Kumer

Zmagovita ekipa iz KO Maribor

Mladinski aktiv samskega doma v Bavdkovi ulici (Ljubljana)

Albert Spindler in Lojze Zorel: »Še imamo skrite rezerve!«

Skrite rezerve

Lani, ko se je mariborska enota Gradisa »odebelila« še za precejšnje kapacitete nekdanjega gradbenega podjetja Tehnogradnje, so se pred celotno mariborsko enoto odprli novi problemi. Tako Gradis kot Tehnogradnje sta imela vsak zase precejšnje stranske dejavnosti, zlasti železokrivski, tesarski, betonarski in še nekatere obrate. Zdaj mora mariborska enota razčistiti številne probleme, ki so tesno povezani z nadaljnjo perspektivo mariborskega Gradisa in vseh njegovih tako imenovanih stranskih dejavnosti. O tem smo se precej pogovarjali z Albertom Spindlerjem, ki je v mariborskem kolektivu že precej časa »zadolžen« za to področje.

Kot je povedal tov. Spindler, naj bi se v prihodnosti ob kovinskih obratih razvili še nekateri obrati, zlasti tesarski, železokrivski in betonarna za težke elemente, medtem ko naj bi na Pobrežju, kjer je imelo svoje obrate Tehnogradnje, ostala betonarna za lažje betonske elemente. Za takšno razvojno usmeritev so začeli že preurejati nekatere obstoječe objekte, predvsem jedilnice, garderobe, sanitarije, učilnice in tudi proizvodne prostore. V prvi fazi bodo najprej temeljito preuredili nekdanji hlev, v katerem so nekatere prostore že preuredili, seveda pa bo marsikaj še treba izpopolniti.

Vzporedno z izpopolnjevanjem objektov bodo tu tudi izboljševali sistem izobraževanja kadrov, zlasti vajencev. Tako se bodo v teh obratih temeljito izobraževali vajenci tesarske in železokrivske stroke, medtem ko bodo vajence, ki se šolajo za zidarski poklic, skušali čim bolj skoncentrirati na nekaterih objektih, ob vajencih pa bo vselej tudi inštruktor, ki bo vajencem res lahko nudil čim več strokovnih napotkov. Po mnenju tov. Spindlerja pri nas od vajencev veliko zahtevamo, seveda pa je vprašanje, če smo mladini tudi vedno nudili dovolj strokovnih napotkov, da bi lahko strokovno hitro napredovala. Marsikdaj so bili vajenci precej

prepuščeni sami sebi in brez pravega strokovnega nadzorstva, zato tudi znanje vajencev ni moglo ustrezno napredovati.

Po mnenju Alberta Spindlerja ima »Gradis« še velike skrite rezerve, ki jih je možno aktivirati predvsem z bolj racionalno organizacijo dela in z večjim varčevanjem, seveda pa tudi s koncentracijo vseh proizvodnih kapacitet in z maksimalnim izkoriščanjem strojev kot tudi strokovnih kapacitet in vsega kadra. »Od delavca ne moremo skoraj ničesar več pričakovati,« je dejal Albert Spindler, »namreč v tem smislu, da bi se še bolj mučil ali še več fizično delal. Bil sem precej časa v ZR Nemčiji in vem, da se tam delavec pri delu precej manj utruja kot pri nas, delovni efekt je pa v ZR Nemčiji le znatno boljši kot v Jugoslaviji ali Sloveniji.«

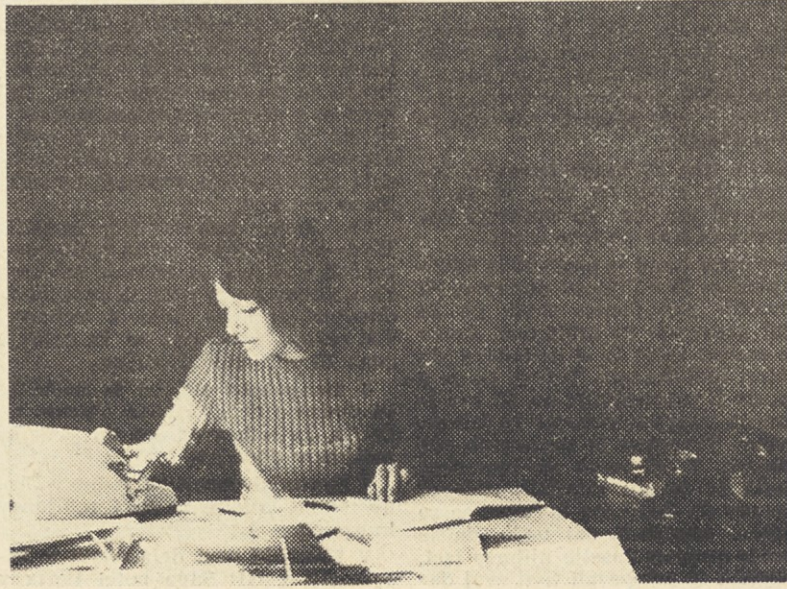
Nadaljnji napredek si lahko mariborski Gradis zagotovi po mnenju tov. Spindlerja predvsem z boljšo organiziranostjo in usklajenostjo vseh dejavnosti in z maksimalnim izkoriščanjem vseh kapacitet — od mehanizacije do kadrov. Zato bi moral »Gradis« še precej vlagati zlasti v nakup drobne mehanizacije saj lahko nekaj majhnih strojev in orodja zamenja tudi do sto in več ljudi. Ob tem je pa seveda treba pomisliti ne samo na to koliko je treba ljudi plačati (osebni dohodek), marveč še vse drugo, kar je treba za delavce narediti — od stanovanj in samskih domov do menz, rekreacijskih objektov in podobno. Vsega tega pa za stroj ne potrebujemo, pač pa je seveda treba stroje in opremo čim bolj racionalno izkoristiti.

Nekateri uspehi v tej smeri so že vidni. Tako so v Mariboru že začeli tipizirati konstrukcijski les. Včasih so imeli v podjetju do 40 različnih vrst lesa, zdaj bodo kmalu zadoščale le tri ali štiri vrste. Uvajajo že nove metode opaževanja in podobno. Po mnenju tov. Spindlerja bi lahko na gradbiščih ogromno pridobili tudi z varčevanjem, saj bi z bolj varčnim delom letno prihranili tudi do tisoč kubikov (!) lesa. Zelo revolucionarna je tudi pobuda, da bi za ves podporni in spojni material, za cevne odre, plohe, morale in opaže gradbiščem zaračunavali dnevno uporabno ali najemnino, ki bi jo obračunavali dekadno. Ta sistem bi nedvomno gradbišča primoral, da bi z vsem materialom in orodjem, seveda pa tudi s stroji, ravnala kar najbolj gospodarno.

I. P.

Tako pa na gradbišču. Delati moramo pa vsi

Tako je v pisarni

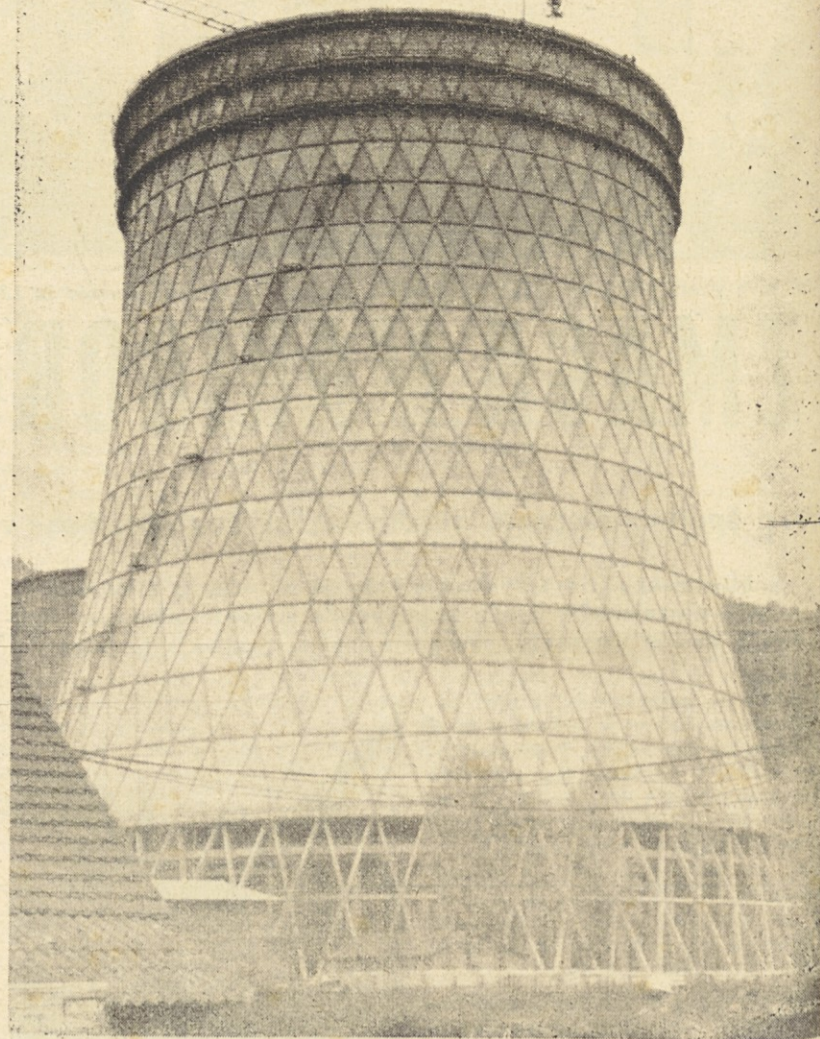
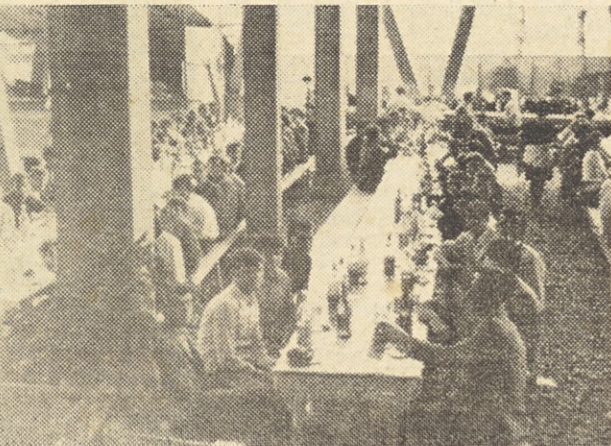
»Likof« v Šoštanju

Pomembna delovna zmaga naše celjske enote

14. maja 1971 je kolektiv gradbišča pri gradnji termoelektrarne Šoštanj III. slavil pomembno delovno zmago. Z zaključkom montaže lupine hladilnega stropa so končana groba gradbena dela pri gradnji nove elektrarne. Proslava je bila v notranjosti 98 m visokega hladilnika, ki je bila v ta namen primerno urejena. V uvodnem govoru je direktor poslovne enote Albert Praprotnik poudaril pomen te delovne zmage našega podjetja in dal v imenu kolektiva zagotovilo investitorju,

da se bodo dela do zaključka gradnje nadaljevala z enakim prizadevanjem in uspehom kot prej. Pomočnik direktorja elektrarne Šoštanj Alojz Ribič je v imenu investitorja pohvalil dosedanje delo našega podjetja in poudaril, da predstavlja predvsem gradnja hladilnika izreden uspeh podjetja Gradis.

V prijetnem razpoloženju so člani kolektiva in številni gostje proslavili ta svečani dogodek še do poznih večernih ur.

Razlika 15 let na Jesenicah

Po dolgem času obisk v naši enoti na Jesenicah

V čudovitem sončnem jutru in v prekrasnem razgledu na naše slovenske gore sem se po dolgih letih pripeljala na našo poslovno enoto Jesenice. Ze ob prihodu na novo upravo sem bila zelo presenečena, kajti v spominu sem imela naselje starih barak, v katerih je bila svoj čas uprava enote. Seveda je bilo vse to pred 15 leti.

Sedanje naselje z upravo ima povsem čisto drug videz. Stirje veliki bloki, od katerih so trije stanovanjski za naše delavce, dajejo res ugodne pogoje za bivanje. En blok je namenjen za upravo enote, ki v lepih in zračnih prostorih lahko nemoteno posluje. V stari stavbi ima prostore kadrovska služba in oddelek OD, ki so seveda današnjemu času primerno urejeni.

Na dvorišču je velika betonarna, ki oskrbuje sektorje na Bledu, Kranju, Begunjah in po potrebi tudi Kranjsko goro z betonom. V tem sestavu so tudi delavnice za betonske izdelke, garaže in mehanična delavnica za potrebe enote.

Na dvorišču stoji še nedodelan objekt, v katerem bo moderna in lepa kuhinja z jedilnico, ki bo prvenstveno služila svojemu namenu, lahko bodo v njej masovni sestanki in kinopredstave.

Enota ima še svojo tesarsko delavnico in skladišče lesa, ki pa je ločeno od naselja Tu opravijo vsa tesarska dela za potrebe enote.

Poslovna enota je predvidela letošnji plan za 60 milijonov dinarjev. Po prevzetih pogodbenih delih pa že sedaj presegajo 80 milijonov. Enota ima močno voljo in si prizadeva, da bi plan tudi dosegla. Težava pa je v tem, da ji primanjkuje ca. 50 kvalificiranih tesarjev, zidarjev in železo-krivcev. Trenutno je zaposlenih 550 delavcev. V glavnem so zaposleni delavci iz drugih republik. Odnosi delavcev do družbene lastnine so se bistveno izboljšali, saj vedo, da je sedanje urejeno naselje njihova last, za katero so prispevali tudi svoj delež. Ko bodo vsi objekti v naselju

dokončani, bodo uredili še okolico z zelenicami.

Pripravljajo tudi gradnjo samskega doma v Kranju, ki bo imel kapaciteto 120 ležišč. Družbena prehrana bo delavce oskrbovala s hrano kot doslej. Kolikor pa ne bo zadostila potrebam, pa si jo bodo uredili sami v njihovem objektu. V enem izmed objektov je predvidena tudi čajna kuhinja.

Poslovna enota Jesenice je bila nekaj let v zatišju glede novih gradenj. V Železarni Jesenice je aglomeracija gotova, računajo pa, da bo delo ponovno oživilo v naslednjih letih ob novi valjarni na Javorniku. V okviru družbenega standarda bosta leta 1972 dokončani dve stolpnici. Drugih del na Jesenicah za našo enoto trenutno ni.

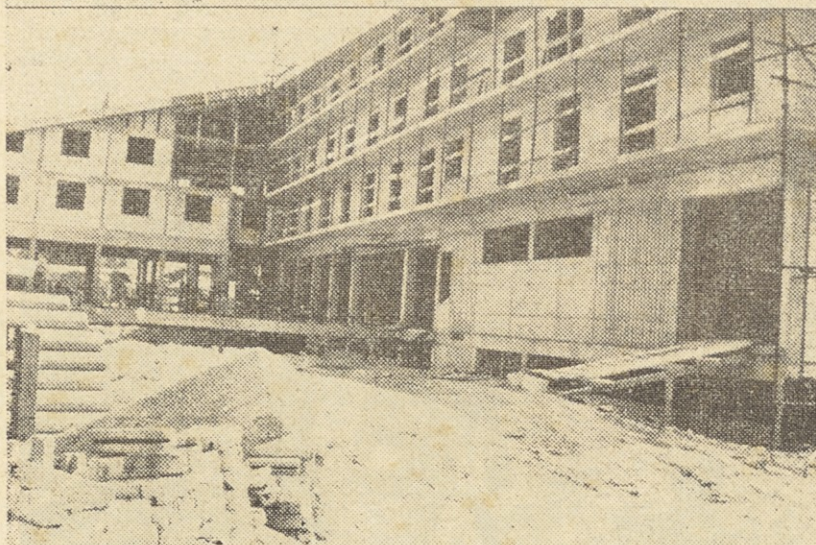
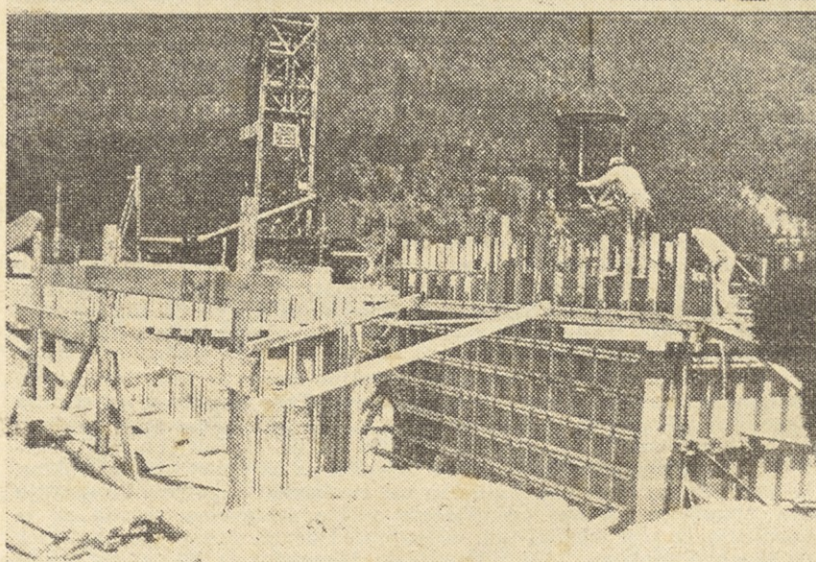
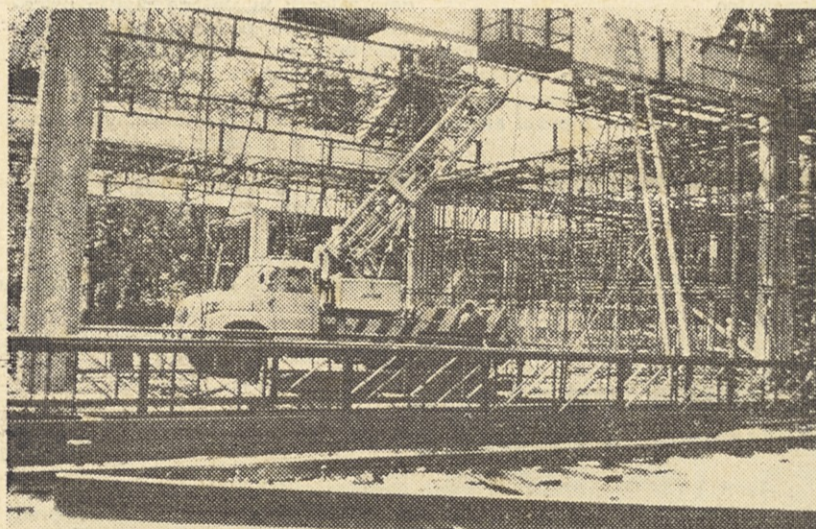
Na Bledu dokončujejo adaptacijo dveh hotelov, in sicer hotela Jelovica in hotela Lovca. Objekti bodo končani v maju in juniju letos. Prijazni delovodja tov. Polajnar mi je razkazal prostore v hotelu Jelovica, ki že čakajo na petične goste. Sicer pa so vse sobe že oddane za to turistično sezono. Gostje bodo imeli iz sobe krasen razgled na naše lepo Blejsko jezero in na lepo urejen park. Delavci so v glavnem z delom zadovoljni ter se vsak dan vozijo z našim avtobusom z Jesenic na ta sektor. Ta dela predstavljajo vrednost 12 milijonov dinarjev.

Za lesno industrijsko podjetje Bled-Rečica gradi enota kotlovnico, sušilnico za les in halo v velikosti 34 x 270 m. Poleg tega so sprejeli še dodatna dela za halo v velikosti 7 x 140 m. Investicija za ta dela je prek 10 milijonov dinarjev.

V perspektivi računa ta enota še na dodatna dela za hotel Toplice na Bledu, katerih vrednost bo prek 16 milijonov dinarjev.

V Begunjah delajo še vedno v Elanu ter bo še letos za ca. 7 milijonov investicij.

V Kranjski gori dela enota v kooperaciji z GP Sava hotel Larix v vrednosti ca. 34 milijonov dinarjev.

ZGORAJ: Sejmišče v Kranju — SREDI: Pričetek gradnje hotela Kompas v Kranjski gori — SPODAJ: Hotel Larix v Kranjski gori, ki ga gradimo v kooperaciji z gradbenim podjetjem Sava

Hotel bo letos že gotov. Nadalje dela enota reprezentančni hotel Kompas, ki bo letos zgrajen do III. faze, dokončan pa decembra leta 1972. Investicija za ta ogromni hotel je ca. 10 milijonov dinarjev. Ze dolgo nisem videli tako razgibanega gradbišča. Ko sem z vrha gledala v veliko izkopano jamo, sem imela občutek, da je to veliko mravljišče, kjer neutrudne mravlje znašajo skupaj sadove svojega potrpežljivega dela.

Novi hoteli bodo mnogo prispevali k uresničitvi zamisli, da bo Kranjska gora postala veliki zimski in letni turistični center. Vendar pa bi se morali vrhovi dokončno že pomeniti glede tega. Prvo bi morali urediti ceste in smučarske terene. Ne moremo v konkurenci s sosedi v Avstriji in Italiji, ki imajo odlična smučišča tudi v letnem času in ki so še ponoči osvetljena. Marsikaj bi se dalo urediti tudi pri privatnikih, ki bi s posojili lahko uredili svoje domačije, ki kvarijo zunanji izgled tega prijetnega kraja. Marsikaj je že bilo slišati na račun tega športnega centra, da ne govorimo o »repih«, ki čakajo na žičnice. Čas je, da bi prenehali z debatami in prešli k delu.

Velike napisne table — znak naše firme — so me pripeljale do velike trgovske hiše Merkur, katero smo gradili do III. faze. Nadaljnjo izgradnjo je prevzelo SGP Projekt, s katerim ima naša enota Jesenice zelo dobre odnose, kar je prav gotovo v korist obema.

Nasproti Merkurja dograjujejo hotel Creina, kjer je dodatnih del še za ca. milijon dinarjev.

V tej tovarni gumijevih izdelkov Sava tečejo zaključna dela, računajo pa še z nadaljnjimi deli v naslednjem letu.

Pod mostom v Kranju, kjer gradimo velike prostore za bodoči sejem, se skorajda nisem znašla iz obilice cevnih odrov. Zal sem bila prepozna, da bi našla tehnika, ki bi mi vsot stvar malo obrazložil, pa tudi malo strah me je bilo, kajti nisem imela čelade, ki je skoraj gotovo potrebna, če se hočeš sukati varno pod ogromnimi železnimi odri.

Poslovna enota Jesenice je angažirana tudi v Portorožu pri gradnji hotelov, kjer je njihov delež ca. 6 milijonov dinarjev. Z deli bodo letos gotovi.

Obisk poslovne enote je zapustil v meni globok vtis. Nisem si predstavljala, da je ta enota tako obsežna in kakšne velike so razlike od mojega zadnjega obiska. Pohvalno je za vodstvo enote, da gleda na delavce, da bi mu bilo čimbolj ugodno ter da mu je enota drugi dom, v katerem se dobro počuti. Delavci so na splošno zadovoljni z delom, želijo le, da se čimprej stabilizira naše gospodarstvo in cene, saj bodo potem še z večjim elanom prišli za delo.